

INNSPILL TIL STUDIESTEDSSTRUKTURARBEIDET

TEMA: UTVIKLING AV LÆRINGSMILJØET VED NORD UNIVERSITET

FRA: BERIT ELIASSEN, BIBLIOTEKSJEF

DATO: 06.03.19

I rektors møte i Bodø 01.02.19 var utvikling av fremragende læringsmiljø ved Nord universitet nevnt som ett av flere tema ved gjennomgangen av fakultetenes innspill. Det er nærliggende å tenke på læringsmiljøet som aktiviteter som foregår i det såkalte formelle læringsmiljøet, dvs. i interaksjonen mellom underviser og student, i et klasserom/auditorium og/eller via digital kommunikasjon. Det er liten tvil om at det er behov for å legge til rette for å utnytte muligheter den digitale utviklingen og ny teknologi gir for nye og/eller endrede undervisningsmetoder, i harmoni med studenters forventninger og ansattes kompetanse på område.

I dette innspillet, som står for undertegnades regning, rettes søkelyset mot behovet for å utvikle et helhetlig læringsmiljø – dvs. også utvikle det uformelle læringsmiljøet i form av tilrettelegging for at studentene skal bruke tid på og utvikle egen læring, både ut fra studiets læringsutbyttebeskrivelse og ut fra sine individuelle læringsstrategier/-preferanser – på egen hand og i interaksjon og samarbeid med medstudenter.

I Meld.St. 16 (2016-2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning nevnes en undersøkelse fra Universitets- og bygningsstyrelsen i Danmark som viser at innføring av nye teknologier ikke har minsket behovet for å ha et fysisk sted å møtes, men at måten områdene blir brukt på, har endret seg (s. 39). Fokuset er flyttet fra faste plasser til fleksible plasser som brukes på skift. Det er grunn til å anta at funnet er gyldig også for norske forhold. Typen arbeidsplasser som nevnes her er nettopp den type arbeidsplasser som biblioteket i varierende grad tilbyr (varierende fordi tildelt bibliotekareal på det enkelte studiested gir ulike forutsetninger for å kunne tilby dette). Den videre campusutviklingen – både med en evt. bestående eller endret studiestedsstruktur – bør ha som mål å være kunnskapsbasert. Foreliggende innsikter i det å skape universelt utformede, fleksible og attraktive læringsarenaer som fremmer faglig og sosialt miljø, må ligge til grunn i videre utvikling.

I samme Stortingsmelding fremholdes det at «de aller viktigste faktorene for at studentene skal lykkes, er studentenes engasjement, hvor mye tid de bruker på studiene, og hvordan de bruker denne tiden. Det er kritisk viktig for læring at studentene bruker tiden på gode læringsaktiviteter. Motiverte studenter som reflekterer over lærestoffet og diskuterer med undervisere og medstudenter, utvikler evnen til å ta i bruk kunnskap og ferdigheter til å mestre utfordringer, løse oppgaver, og til kritisk å vurdere og analysere problemstillingene de står overfor» (s. 16). Resultater fra studiebarometeret viser at det er stor variasjon i tidsbruken blant studenter på studiene. Ett bidrag for at studentene skal bruke mer tid på sine studier, er å utvikle gode læringsarenaer utenfor det som skjer i auditoriet/undervisningstimene. Det kan realiseres gjennom å etablere kvalitativt gode studentarbeidsplasser tilpasset ulike og individuelle læringsstrategier i et for studentene godt og helhetlig arbeidsmiljø som også innbyr til sosialisering. I den systematiske kunnskapsoversikten «Campusutforming for undervisning, forskning, samarbeid og læring» (2017) refereres det til en undersøkelse hvor man har undersøkt hvilke forhold studentene legger mest vekt på ved de fysiske læringsomgivelsene, og hvordan læringsmiljøet kan støtte studentenes følelse av fellesskap (s. 30). Forskerne fant seks kategorier av forhold ved læringsmiljøet som studenter rangerer viktigst uavhengig av fagbakgrunn. Av de seks faktorene rangeres tilgang til bibliotek på førsteplass, deretter følger adgang til rene toaletter, god plass, moderne teknologi, behagelig temperatur og adgang til teknologi. Studien viser at alle studentene er opptatt av adgang til teknologi, og at biblioteket tjener som møteplass og er viktig for de sosiale sidene ved studenttilværelsen.

Studentene i Bodø har gitt gode tilbakemeldinger på bibliotekets utforming, som oppfattes å ha en god fysisk utforming og et godt tilbud av varierte arbeidsplasser tilpasset individuelle og samarbeidsorienterte læringsstrategier, enn videre fungerer det som en faglig-sosial læringsarena. Det skal i den sammenheng nevnes at bibliotekarealet/bygget er designet med fagbibliotek som formål. Etter biblioteksjefens vurdering har det noe å si for hvor vellykket et areal er i drift og bruk. Flere internasjonale studenter har betegnet UB Bodø som sitt andre hjem. Universitetsbiblioteket utviklet for noen år tilbake «The Library Survival Guide» i samarbeid med universitetsbiblioteket i Stavanger, med finansiell støtte fra Nasjonalbiblioteket. Guiden er en digital kunnskaps- og idébase for fagbibliotekansatte, med målgruppe internasjonale studenter. Prosjektet var ett av tre konferansebidrag nominert i kategorien årets nyvinning på Virakkonferansen i 2017, men nådde ikke øverste pallplass. Virakkonferansen er en nasjonal kompetansearena for fag- og forskningsbibliotek, og arrangeres hvert annet år.

Det å skape en faglig-sosial læringsarena kommer ikke av seg selv. Tilgangsforhold, arealets utforming, renhold, luftkvalitet, formålstjenlig innredning/møbleringsløsning og jevnlig vedlikehold og oppgradering av utstyr, møbler og teknologiutrustning, teller inn. Som eksempel på at tilgangsforhold teller, nevnes piloten som er gjennomført ved UB Levanger siden mars 2018. Biblioteket har hatt meråpent bibliotek for å vinne erfaring med driftskonseptet, med siktemål å etablere tilbudet ved alle studiestedsbibliotek. Et meråpent bibliotek gir brukeren tilgang til bibliotekarealet utenfor ordinær betjent åpningstid, og innebærer at bibliotek tjenesten driftes med to servicenivå: Ett fullverdig nivå med kompetanseressurser tilgjengelig, og ett lavere nivå uten kompetanseressurser tilgjengelig for bruker. Med gyldig lånekort låser brukeren seg inn og nytter arbeidsplasser og faglige informasjonsressurser på egen hand. Det er en forutsetning at brukeren har kjennskap til søk i bibliotekets informasjonsressurser og kan orientere seg i samlingen; biblioteket gir systematisk brukeropplæring i dette. Både besøk og utlån av fysisk materiale ved UB Levanger økte fra 2017 til 2018. I 2017 hadde biblioteket 13 748 utlån av fysisk materiale, i 2018 var utlånet på 15 031 (+ 9,3 %). I 2017 hadde dette biblioteket 81 277 besøk, mens omfanget for 2018 var 102 139 (+ 25,7 %). Studentene har uttrykt stor tilfredshet med økt tilgang til dette læringsmiljøet.

Som eksempel på at hensiktsmessig og formålstjenlig innredning av lokaler teller, nevnes ominnredningen av 2. etg i UB Bodø (ferdigstilt august 2017). Arealet består av kontorer for ansatte og arbeidsplasser for studentene. Ominnredningen hadde som mål å utforme et soneinndelt arbeidsmiljø for ulike typer aktiviteter, dvs. individuell læring og læring i samarbeid og interaksjon med andre og sosialisering/ avslapping, samt å redusere støyplagen i arealet. Samtidig skulle arealets fleksibilitet med hensyn til fremtidige endringsbehov bevares. Det ble kjørt spørreundersøkelse blant studentene i forkant, artikler i digital fagdatabase om utforming av uformelle læringsmiljøer ble nyttede, og konseptutvikling ble utført med bidrag fra IT (nå IKT/dig), drift (nå eiendomsdrift), interiørarkitekt og studenter. Valgt løsning har fått god tilbakemelding fra studentene etter at den ble tatt i bruk, og klager på støy er redusert til et minimum. Besøket ved UB Bodø har tidligere holdt et noenlunde stabilt nivå på rundt 250 000 i året. I 2018 hadde UB Bodø et besøk på 264 032.

I dette innspillet oppfordrer biblioteksjefen til å bruke forskningsbasert kunnskap i arbeidet med å videreutvikle et helhetlig læringsmiljø ved Nord universitet. Det er ikke fattet endelig vedtak om studiestedsstruktur, men det kan ikke utelukkes at både funksjoner og arealkrevende tjenester (som f.eks. bibliotek tjenesten) må flyttes geografisk. Fra bibliotekets side er det – uavhengig av om det blir aktuelt å omlokalisere samlingene - sentralt at vi tildeles tilstrekkelig areal med en kvalitativt god utforming egnet for bibliotekdrift, som gir anledning til å tilby en bred fysisk litteratursamling til studenter og fagmiljø. Innhold i den systematiske kunnskapsoversikten (omtalt over) tilsier at bibliotekarealet også bør satses på hva angår videre utvikling av et kvalitativt godt, faglig-sosialt læringsmiljø for studentene.